

Erhart, Adolf

Předmluva

In: Erhart, Adolf. *Struktura indoíránských jazyků*. Vyd. 1. V Brně: Univerzita J.E. Purkyně, 1980, pp. 7-8

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/121495>

Access Date: 15. 03. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

PŘEDMLUVA

Cílem naší práce je v prvé řadě popsání struktury indoiránských jazyků, tj. starých indoevropských jazyků Indie a Íránu, jakož i jejich společného předstupně — indoiránského prajazyka, v druhé řadě pak výklad o genezi praindoiráňtiny (jejich vztazích k jiným indoevropským jazykům). Indoiránský stav byl naposled souhrnně popsán v *Grundrissu der iranischen Philologie* (I. Band, 1. Abteilung, Strassburg 1895—1901, s. 1—151: Vorgeschichte der iranischen Sprachen). Tento popis, zpracovaný proslulým německým íránistou Ch. Bartholomaeem, vyniká důkladností a vědeckou akribií, nese však zřetelnou pečeť své doby — vrcholného období tzv. mladogramatické školy. Vedle atomismu — tradičně vytykáného mladogramatikům — je tu typický postup od indoevropského prajazyka k indoiránskému, od indoiránského k prairánskému a odtud k doloženým íránským jazykům. Podobného rázu je ostatně i mnohem pozdější práce T. Burrowa (*The Sanskrit Language*, London 1955): i tato práce popisuje především genezi sanskrtu (od indoevropského prajazyka k staroindičtině). — Od doby vydání *Grundrissu* učinila ovšem jazykověda podstatný krok vpřed: zdokonalily se zejména metody popisu jazyka, nemalý pokrok však zaznamenala i historickosrovnávací jazykověda. Uzrála tedy doba k zpracování nového popisu indoiránských jazyků, založeném na principech moderní strukturní lingvistiky. Tento popis zahrne všechny tři indoiránské jazyky; východiskem je staroindičtý jazyk (nejlépe a nejúplněji dochovaný), nikoli rekonstruovaný indoevropský prajazyk (jako u Bartholomaea). Srovnání staroindičtiny s neúplně dochovanými staroiránskými jazyky ukazuje, že se staroindičtý stav nemohl příliš lišit od hypotetického indoiránského stavu: v staroindičtině můžeme spatřovat (nepodstatně) transformovanou indoiráňtinu. Přiřazením transformačních pravidel k strukturnímu popisu staroindičtého jazyka docházíme k aproximativnímu modelu indoiráňtiny, jež můžeme — zejména v oblasti morfologie — upřesnit přihlídnutím ke stavu íránských jazyků. Ty se naopak nejlépe dají popsat jako produkty transformace indoiráňtiny (resp. staroindičtiny). Teprve v poslední fázi bude načrtnut obraz předindoiránského (indoevropského) stavu.

Naše práce je určena především české a slovenské jazykovědné obci: má vyplnit závažnou mezeru v naší jazykovědné literatuře. Jistá znalost indoiránských jazyků (zejména sanskrtu) tvoří totiž nezbytnou součást teoretické výzbroje všech, kteří se

chtějí věnovat historickosrovnávacímu studiu slovanských, germánských a jiných indoevropských jazyků. Naše kniha jim má umožnit vhléd do struktury těchto jazyků bez zdlouhavého systematického studia. Poslouží — jak doufáme — také indologům zaměřeným na studium novoindických jazyků (i zde je znalost sanskrtu důležitá) a konec konců i širšímu okruhu zájemců o orientální jazyky, jichž u nás neustále přibývá. Proto je psána česky; z týchž důvodů jsme upustili od odkazů na literaturu v textu a zařadili seznam literatury až na konec knihy (podobně si počíná ve zmíněné už knize T. Burrow).